

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 20 Lir — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 50 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izbeja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCLOVENECC

Abbonamenti: Mese
18 Lire; Estero, me-
se 20 Lire, Edizione
domenica, anno 34
Lire, Estero 50 Lire.
C. C. P. Lubiana
10.650 per gli abbo-
namenti; 10.349 per
le inserzioni.
Filiale:
Novo mesto.

Il Bollettino No 799

Un incrociatore sovietico affondato

I «MAS» italiani hanno affondato un incrociatore rosso - Alessandria, Malta e le retrovie avversarie bombardate

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

In Egitto nessun avvenimento di rilievo sul fronte terrestre.

Un velivolo nemico è stato abbattuto dall'artiglieria contraerea di una nostra grande unità, quattro altri dalla caccia germanica.

Da reparti di aviazione sono state svolte azioni di bombardamento sulle retrovie avversarie, apparecchi tedeschi hanno agito con particolare intensità sugli obiettivi della regione di Alessandria.

Anche su Malta è proseguita l'attività dei bombardieri dell'Asse.

Nelle acque di Feodosia (Crimea) un audace attacco notturno è stato condotto contro

una formazione navale sovietica da una squadriglia di nostri MAS che silurava e affondava un incrociatore di 6500 tonnellate del tipo «Crimea Rossa».

Le nostre unità nonostante la violenta reazione nemica sono tutte rientrate incolumi alla base.

Nota al Bollettino No 799:

L'incrociatore sovietico del tipo «Crimea Rossa», attaccato da nostri siluranti nelle acque di Feodosia è stato colpito con un primo siluro dal MAS del comandante della squadriglia Capitano di Corvetta, Curzio Castagnacci e successivamente affondato da altra unità al Comando del Sottotenente di Vascello Emilio Legnani.

(Stefani.)

(Stefani.)

Vojno poročilo št. 799

Sovjetska križarka potopljena

Italijanski «MAS» potopili sovjetsko križarko - Bombni napadi na Malto, Aleksandrijo in sovražno zaledje

Glavni Stan italijanskih oboroženih Sil ob-
javlja:

V Egiptu na kopenskem bojišču ni nobene omembe vrednega dogodka.

Protiletalska obramba naše velike enote je zbila eno sovražno letalo, štiri druge pa so sestrelili nemški lovci.

Letalske skupine so bombardirale sovražno zaledje; nemška letala so bila posebno delavna nad cilji v območju Aleksandrije.

Delovanje osnih bombnikov se je nadaljevalo tudi nad Malto.

V vodah pri Feodosiji (Krim) je eska-

drila naših torpednih čolnov »MAS« izvedla smeli nočni napad proti neki sovjetski pomorski skupini in potopila 6500 tonsko križarko vrste »Rdeči Krim«. Naše edince so se navzile, silnemu sovražnemu odporu vse neposkodbene vrstile v oporišča.

Dodatek k vojnomu poročilu št. 799: Sovjetska križarka razreda »Rdeči Krim«, ki so jo napadli naši torpedni čolni v feodosijskih vodah, je bila zadeta s prvim torpedom iz torpednega čolna poveljnika eskadrole korvetnega kapitana Curzia Castagnaccia in nato potopljena od druge edince pod poveljstvom podporočnika bojne ladje Emilia Legnanija.

Domači in tuji odmevi Mussolinijevega obiska v Goriziji

Trieste, 5. avg. »Il Piccolo« je prinesel članek s naslovom »Neupogljiv zakon«, ki ga v celoti objavljamo:

»Mussolini je govoril. Ko se je obrnil na Goriziane, je govoril vsem julijskim rodovom, kajti iz te najbolj italijanske zemlje, posvečene s krvjo neštetič Mučenikov in Junakov se je dvignil njegov visok, bliskajoč se opomin vsem zločincem, slabotnim in tistim, ki se varajo ter so tostran in onstran meje dvignili iz zasede podlo izdajsko orožje proti zakonom in vojakom Rima.

Odločna Ducejeva beseda je očistila ozračje vsakega dvoma in negotovosti. Položaj je jasen. Z govorom v Goriziji se je začela nova odločilna doba v zgodovini vzhodne meje. Vsi Julijci pa imajo v tem motiv za nov navdušen zanos hvalečnosti človeka, ki čuje nad našo usodo vodi Narod k zmagi. Ko je fašistična Italija po razpadu Jugoslavije po pravici zasedla ozemlja, kamor so prispelo njene armade, ni prišla prvič v stik s slovanskimi narodi, ki so njeni neposredni sosedi. Stala jim je nasproti že leta 1919 po Vittorio Veneto z njihovo smešno ošabnostjo, z njihovimi megalomanskimi zahtevami in s popolnim pomanjkanjem zgodovinskega čuta, ki je velika napaka ne samo njihove kulture, marveč tudi prave omike.

Toda, ko se je po 20 letih nepopravljivo zrušil papirni grad njihovega pisanega političnega konglomerata, je Italija upala, da bodo uklonjeni v prah na lastni zemlji sprejeli kak nauk iz izkušenj v preteklosti. In kakor je že pravilo Rima biti plemeniti proti narodom, da se bodo premagani in podložni izkazali lojalni in prijateljski, tako fašistična Italija noče pritiskati na premagane. Tako je tudi z ustanovitvijo nove Ljubljanske pokrajine in dalmatinskih provinc dvignila premagane v dostojanstvo italijanskih državljanov, ne samo s polnimi pravicami, marveč tudi s formalnimi zagotovili in s skrbnostjo redke svobode v pogledu jezika, kulturnih ustanov, navad in običajev, da lahko naprej razvijajo posebne oblike svojega življenja v obsegu in pod zaščito italijanske države.

Na takšno plemenitost pa se je odgovorilo z nelojalnostjo, z nasiljem in trmo, ki je često podobno prvotnim oblikam barbarstva.

Zato ni preostalo drugega, kakor ubrati trdo pot strogosti, ki ne pozna slabosti, ne odlašanja, ki pobije in neusmiljeno uniči vsako oviro, ljudi in stvari, do končnega zmagovalnega reda in do popolne vzpostavitve onečane in prekršene pravice.

»Proti tistim, ki se tostran ali onstran stare meje še vdajajo bolnim sanjam,« je rekel Duce, »se že izvaja neupogljiv zakon Rima.«

To pomeni, da Italija tudi za korak ne bo odstopila od nove politike do slovanskih narodov, ki so ji kakor koli podložni in da bodo krivci sedanjega položaja, ki jim je bilo doslej prizaneženo, bridko spoznali skupno z njihovimi pomagači in sokrivci njihovih zločinov ter s somišljeniki vseh vrst in stopenj, kako zna pritiskati peta Rima na one, ki sprejme plemenitost s strahopetnostjo in in izdajstvom.

Berlin, 5. avg. AS. Ko berlinski tisk poroča o govoru, ki ga je Duce imel v Goriziji, poudarja zlasti njegovo trditev, da imata os in pa trojna zveza na razpolago sredstva dosege zmage. Potem listi poudarjajo veličastno manifestacijo navdušenja, katero so sprožile Ducejeve besede.

Tokio, 5. avg. AS. Vsi japonski listi se bavijo z Ducejevim potovanjem v Gorizijo ter posebno poudarjajo tisti del njegovega govora, v katerem je dejal, da do druge fronte najbrž ne bo prišlo nikjer na svetu in da imata os ter trojna

zveza sredstva za dosego zmage. »Asahi« prinaša vrh tega dopisa iz Rima in v njem poudarja trdni in odločni nastop Italije zoper srbski šovinizem in zoper komunistično banditstvo.

Budimpešta, 5. avg. AS. Ves madžarski tisk vidno poudarja Ducejev obisk v Goriziji. Posebno podčrtavajo pomen govora, ki ga je Mussolini imel pri tej priliki in v njem omenil, da je Angležem in Amerikancem nemogoče ustanoviti drugo bojišče. Ducejev obisk v krajih, posvečenih po krvi italijanskega vojaka v poprejšnji vojni ima visok naroden pomen — piše »Magyar Ország«. Madžarsko ljudstvo ima, kakor italijansko ljudstvo globoko vero v zmago, saj imajo velike države osi in trojne zveze v rokah vsa sredstva, da jo lahko dosežejo.

Kralj Mihael med vojniki na fronti

Rim, 5. avgusta. AS. Dolenik lista »Corriere« dela sera: poroča iz vzhodnega bojišča, da mladi romunski kralj Mihael dnevno živi med svojimi četami, ki korakajo proti Kavkazu. Njegova navzočnost vzbuja povsod navdušenje med vojaštvom, katero globoko ljubi svojega mladega kralja. Kakor drugi voditelji narodov Osi in zavezniških narodov, se hoče tudi kralj Mihael osebno preprčati o bojih na vzhodu ter živeti skupno s svojimi vojniki.

Nemški bombniki nad Islandijo

Lisbona, 5. avgusta. AS. Severnoameriške vojaške oblasti na Islandiji sporočajo, da so nemški bombniki napadli celo vrsto vojaških postojank v Islandiji.

Izgube ameriške mornarice

Buenos Aires, 5. avgusta. AS. Ameriško mornariško ministrstvo sporoča, da znašajo izgube severnoameriških pomorskih sil med 11. in 25. julijem 27 mrtvih, 447 ranjenih in 98 pogrešanih.

Švedski list opominja sovjetsko vladu

Stockhol, 5. avg. AS. Švedski tednik »Sverige Flotta« obsoja v svoji zadnji številki z zelo ostrimi besedami napade sovjetskih podmornic na švedske trgovske ladje. Sedanja vojni položaj in mednarodna pravila — piše omenjeni list — nam dajejo pravico, da smatramo te napade in izzivanja za vojaški nastop proti naši državi. Švedski narod in tisk sta odgovorila na ta izzivanja, toda ta izzivanja so bila takšna, da bi bil upravičen še odločnejši protikutep. Vsa zavijanja in vsi sovjetski izgovori ne bodo spremenili našega mnenja, da

Tokio, 5. avgusta. AS. DNB poroča kratko vsebino pisma angleških mornarjev iz vojnega ujetništva v Singapurju. James Milne, mornar na oklepnicu »Prince of Wales« popisuje japonski napad na to ladjo. Japonska letala so se vrgla na oklepnicu kakor blisk, tako da protiletalska obramba na ladji ni imela časa nastopiti. Ta mornar, ki se zdaj nahaja na »Mata Hari«, ki jo zajeli Japonci, pravi, da je že 12 let služil v angleški vojni mornarici in nikdar ni bil na dopustu. Neki mehanik z oklepnic »Repulse« se priložilo nad izmišljeno propagando angleške vlade ter izjavlja, da je velika razlika med angleško propagando in

Kropotkin v naskoku zavzet

Prodor proti progi Jejsk - Tihoresk-Kubanj dosežen v 100 km širokem pasu - Sovjetski razbremenilni napadi pri Rževu izjalovljeni

Hitlerjev glavni stan, 5. avgusta: Nemško

vrhovno poveljstvo objavlja:

Vzhodno od Azovskega morja se nemške in romunske divizije na širokem pasu bližajo železniški progi Jejsk-Tihoresk. Sovražnik še tukaj nudi posamičen odpor.

Ob Kubanju je neki oddelček orožja SS po trdem boju v naskoku zavzel važno železniško križišče Kropotkin. S tem je reka doslej dosežena v širini nad sto kilometrov. Severno od Armavira se je posrečilo postaviti mostove na zahodni obali reke Kubanj. Več sovražnih kolon je bilo s krepkim sunkom motoriziranih oddelkov odrezanih in uničenih.

Letalstvo je neprestano napadalo proti Kavkazu se unikajočega sovražnika ter z uničujočim učinkom nadaljevalo z bombardiranjem prevoznih in prog. Strmolavci so razbili dve vozili in 24 tovornih vlagov.

Italijanski hitri čolni so v Črnem morju potopili 6500 tonsko sovjetsko križarko.

Med Salom in Donom skupine bojnih in razbiralnih letal križjo pot proti vzhodu prodirajočim tankovskim oddelkom.

V velikem donskem kolenu so boljše-viki včeraj brezuspešno napadali s slabimi silami.

Pri Rževu so Sovjeti razširili na nadaljnje pasove svoje močne napade s pehoto in oklepniimi silami. Trdi boji se nadaljujejo. Severno od mesta so se izjalovili vsi razbremenilni napadi na nezlomljivi odpori naših sil, ter na zglednem sodelovanju vseh vrst orožja.

Pri Volhovu in pred Leningradom je propadlo več sovražnih napadov, ki jih je podpiral močan topniški ogenj.

Angleško letalstvo je zadnjo noč s slabimi silami podvzelo nenačrtne napade na rensko-westfalska industrijska področja. V nekaterih krajih je nastala majhna škoda. Eno sovražno letalo je bilo sestreljeno.

Laške skupine nemških bojnih letal so včeraj napadle cilje na južni angleški obali ter zadele vojaško važne naprave v mestu Brighton. Poleg tega je bila zadeta ena stražna ladja.

V noči na 5. avgust je nemško letalstvo napadalo pristanišča na jugozahodni angleški obali.

V noči na 2. avgust je prišlo v Rokavu do kratke bitke med nemškimi lahkimimi iskalci min in angleškimi hitrimi topničarkami. V tem boju je bil en sovražni čoln uničen s topovskim zadetkom, dva druga sta bila zažgana, četrti pa je bil težko poškodovan.

Sovjetskim oddelkom na jugu grozi izolacija

Nezlomljivo zaupanje italijanskega ljudstva v zmago in vedno tesnejši odnosi med državami trojne zveze

Zeneva, 5. avg. AS. Londonski dopisnik lista »Suiss« poroča, da so pristojni angleški krogi zelo zaskrbljeni sprico naglega napredovanja osnih čet na ruskem ozemlju. S strahom se vprašujejo, ali ne bodo Rusi sedaj izrabili vse rezerve, s katerimi razpolagajo. Nekatere oddaje radia v Moskvi in v Teheranu, ki je zdaj pod sovjetsko kontrolo, dopuščajo, da so čete, ki jih je Timošenko poslal v boje ob kolenu Dona, del rezerv. »Daily Telegraph« opozarja na nevarnost, da bi četam osi uspelo odrezati zveze med Bakujem in Črnim morjem ter Bakujem in Stalingradom, s čimer bi bile ruske armade dokončno odrezane od oskrbovališč s petrolejem. Ne da bi se spuščali v tveganja napovedi, piše »Courier de Geneve«, se lahko trdi, da bo usoda Kavkaza in področja južne Volge v bližnji bodočnosti zapetena. Ko se bodo sile osi polastile črte, ki veže Črno morje s Kaspijskim morjem, bodo južne sovjetske sile popolnoma izolirane in ruska armada, čeprav ne bo prisiljena h kapitulaciji, bo vendar izgubila vse prednosti, s katerimi je razpolagala na vzhodni fronti.

Tokio, 5. avg. AS. List »Yomiuri« objavlja telefonično poročilo japonskega veleposlanika pri Kvirinalu Horikiri, ki se trenutno mudi v Berlinu. Poslanik je izbral to priložnost za navdušen popis sijajnih zmag osnih sil na raznih evropskih bojiščih. Najprej je poveljeval visokega duha in nezlomljivo zaupanje italijanskega in nemškega ljudstva v zmago. Po zaslugi vojne mornarice je bil v bitki pri Pantelleriji zadan odločilni udarec

V noči na 4. avgust so nemški hitri čolni pri nekem sunku v Rokav torpedirali tri parnike s 5000 tonami. Dva sta se potopila, potopitve tretjega pa zaradi močne obrambe ni bilo mogoče opaziti.

Berlin, 5. avgusta. AS. Na pristojnem viru izjavljajo, da ni treba posebej osvetljevati pomena novih nemških in zavezniških uspehov na vzhodu. Za boljše umevanje položaja je treba pogledati na zemljevid. S svojim sunkom do reke Kubanj in zasedbo mesta Vorosilovsk (Stavropolj) so doseženi v taktičnem in strateškem pomenu zelo važni cilji. V enem tednu niso bile le pretrgane vse železniške zveze med Kavkazom in ostalo Sovjetsko Zvezo, marveč tudi glavna proga, ki teče ob severnem poboju Kavkaza, to je proga Krasnodar-Baku. Rusi nudijo le majhen odpor, kar je posledica bliskovitega napredovanja zmagovalnih oddelkov. Ti oddelki so se v nedeljo nahajali še v Slavk Bakanti, zdaj pa so že v Vorosilovgradu. Vorosilovgrad je imel leta 1939. 85.000 prebivalcev in leži 180 km južno od Saljeka. V okolici Vorosilovgrada so zadnje čase začeli na novo pridobivati petrolej.

Berlin, 5. avgusta. AS. Nemški listi, ki komentirajo zasedbo Vorosilovska, poudarjajo posebno važnost tega mesta kot industrijskega središča in izhodišča za nadaljni nastop proti Kavkazu. »Zwölf Uhr Blatte« piše tudi, da je nemška pehotna divizija, ki napreduje na desnem krilu, v naskoku zavzela mesto Jekaterinoskaja in zlomila sovražno obrambo na reki leja ter tako dosegla svoj strateški cilj v zalivu Jajska. »Völkischer Beobachter« je izvedel iz vojaškega vira, da je nemško letalstvo uspešno bombardiralo železniško progo pri Tihoresku. Nemško letalstvo živahno posega v boje na jugu, prav tako pa je tudi podpiralo nemške in zavezniške sile pri obrambnih bojih na srednjem in južnem odseku proti boljševiškim napadom. Včeraj je bilo na južnem odseku sestreljenih 45 sovjetskih letal, na severnem odseku pa 40.

Buenos Aires, 5. avgusta. AS. »Newyork Post« je objavil sledeče opazke svojega moskovskega dopisnika: Združene države in Anglija sta v neposredni nevarnosti, da v teku 40 dni zgubita vojno. Angleži in Amerikanci ne morejo premagati sil trojne zveze, če ne bodo imeli do konca Rusijo za zaveznico v Evropi. Če ameriško in angleško poveljstvo ne more takoj poseči v vojno, je 90 odstotkov verjetnosti, da bodo v prihodnjih 40 dneh zgubili vojno proti državam trojne zveze.

kujem in Stalingradom, s čimer bi bile ruske armade dokončno odrezane od oskrbovališč s petrolejem. Ne da bi se spuščali v tveganja napovedi, piše »Courier de Geneve«, se lahko trdi, da bo usoda Kavkaza in področja južne Volge v bližnji bodočnosti zapetena. Ko se bodo sile osi polastile črte, ki veže Črno morje s Kaspijskim morjem, bodo južne sovjetske sile popolnoma izolirane in ruska armada, čeprav ne bo prisiljena h kapitulaciji, bo vendar izgubila vse prednosti, s katerimi je razpolagala na vzhodni fronti.

Japonski poslanik poveljuje italijanske uspehe

Nezlomljivo zaupanje italijanskega ljudstva v zmago in vedno tesnejši odnosi med državami trojne zveze

zadnjim možnostim prehoda angleške mornarice skozi Sredozemlje. To morje je zdaj popolnoma pod nadzorstvom osnih pomorskih in letalskih sil.

Zmaga pri Pantelleriji je omogočila ponovno zavzetje Tobruka in sijajno italijansko-nemško napredovanje na egiptovski ozemlje ter je še bolj dvignila moralno osnih narodov ter njihovo gotovost v zmago.

Trdnost, disciplina in odpoved na notranji fronti obeh držav je čudovita. Poslanik je v tem pogledu omenil plebiscitarne manifestacije zvestobe ob priložnosti zbiranja platna in podpisovanja zakladnih bonov v Italiji ter izjavil, kako smešna je angleška in ameriška propaganda, ki bi rada postavila v dvom veličastne lastnosti italijanskega naroda. Veleposlanik je nato izrazil svoje globoko občudovanje nad voditelji obeh osnih narodov, ki s svoje strani odkrito občudujejo vojaški napor Japonske v sklopu skupne borbe trojne zveze. Odnosaji med državami trojne zveze so iz dneva v dan tesnejši in osnovani trdno na medsebojnem upoštevanju ter spoštovanju med narodi in njihovimi voditelji.

Nova tajna seja angleške zbornice

Stockholm, 5. avgusta. AS. Včeraj je sir Stafford Cripps sporočil v spodnji zbornici vladno namero, da bo v kratkem skupščina zopet sklicana na tajno zasedanje. V parlamentarnih krogih mislijo, da namerava vlada sporočiti poslancem nekaj podrobnosti o vojaškem položaju v Rusiji ter o vprašanju drugega bojišča.

Zasedanje turške zbornice

Carigrad, 5. avgusta. AS. Po daljših počitnicah se je zopet začelo zasedanje turške narodne skupščine. Predsednik skupščine je dal prebrati dekret predsednika republike o postavitvi Saradžoglujeve vlade. Kakor poroča list »Akham« bo skupščina zasedala deset dni, nato pa bo zopet odšla na počitnice.

Bog je zapustil Anglijo

resničnostjo. Stalni porazi nam morejo biti dokaz, da se nam bosta Indija in Avstralija izmaknili. Naše predstave, da Nelson še živi, so le še stare sanje. Poročnik bojne ladje Hawk, ki je bil poveljnik zaplenjene ladje »Mata Hari«, se čudi, kako malajsko, indijsko in kitajsko ljudstvo odkritosrčno sodeluje z japonskimi vojniki, kar z angleškimi vojniki nikdar ni hotelo. Anglija je dokončno vržena iz Vzhodne Azije. Svoje poročilo zaključuje z besedami: Vedno se pojemo »Bog ohrani našega kralja«, toda v resnici je Bog Anglijo že dolgo zapustil.

Zvezni tajnik obiskal kolonijo »Antonio Brajer«

Ljubljana, 5. avgusta.

Včeraj je Zvezni tajnik v spremstvu Zveznega podpoveljnika G. L. L. a obiskal dnevno kolonijo »Antonio Brajer«, v kateri je 120 otrok iz ljudstva.

Zvezni tajnik je bil prisrčno sprejet od otrok, katere je pregledal v vrsti in jih pohvalil za njihovo vedenje.

Otroci so se zbrali okrog Zveznega tajnika in vzklkali Duceju ter s tem dokazali veliko hvaležnost Stranki za vse, kar stori zanje.

Drugi dar bojevnikom po Zveznem tajniku

Zveznemu tajniku je bil poslan drugi dar v znesku tisoč lir in ta ga je izročil, kakor prejšnjega, bojevnikom v podporo.

Vrsta dokazov fašističnega sodelovanja se nadaljuje. Je Zvezni tajnik, ki je zopet določil vsoto za bojevnike ter je s tem hotel dokazati, da je v odločilnih trenutkih vojak tisti, katerega naj bo namenjena največja pažnja.

Darovalec pa ni hotel biti imenovan.

Gospodarstvo

Zaščita vojnih ujetnikov-delavcev

Nemčija je z racionalno preureditvijo svoje industrije, pri kateri je zaposleno nemško strokovno delavstvo, dosegla izredne uspehe in tako vedno krila kljub vojnim naporom vse potrebe, ki sta jih narekovala fronta in zaledje. Smiselno izkoriščanje vseh delavnih sil je uvedlo v delo tudi veliko število vojnih ujetnikov, s katerimi razpolaga Nemčija. Delavni odnos podjetnikov ne sloni na kakšni delovni pogodbi privatnega prava, ampak je utemeljen z dejstvom vojnega ujetništva. Tudi tedaj, kadar se prepuste vojni ujetniki kot delavne moči podjetnikom, obstoje pravni odnosi le med domovinskim taboriščem vojnega ujetnika in med podjetnikom. Povrnitev ujetnika z dela nazaj v taborišče zahteva tabor lahko v roku 14 dni in v istem roku ga lahko podjetnik napove taboru v vrnitev. Domovinsko taborišče pa je upravičeno, ne da bi se držalo tega odpovednega roka, odvzeti delavce — vojne ujetnike podjetnikom, če smatra to za potrebno delovni delovni urad ali vrhovno poveljstvo, odnosno okrožno poveljstvo. V takih primerih podjetnik ne more zahtevati odškodnine ali nadomestka delovnih moči.

Kakor so točno in pravno določeni odnosi med ujetniškim taboriščem in podjetnikom, tako so tudi točno določeni predpisi, po katerih se mora ravnati podjetnik do vojnega ujetnika. Tako je prepovedano podjetnikom posojati delovne moči — vojne ujetnike naprej drugim podjetnikom. Prestopki se kaznujejo tako, da se podjetniku vojni ujetniki-delavci odvzamejo. To pa seveda ne velja za izposojanje ujetniških delovnih moči na kmetskih majhnih in srednjih posestvih, kjer je treba pri neodločljivih delih drug drugemu pomagati. Vojni ujetniki-delavci so tudi zaščiteni pred izkoriščanjem. Velja navodilo, naj delovni čas vojnih ujetnikov, vstevši čas, potreben za prihod na delovno mesto in odhod, ne bo pretirano dolg. Vsekakor pa ne sme biti krajši, kakor delovni čas nemških delavcev na istem službenem mestu. V primeri, ko se redno zahteva nedeljsko delo tudi od nemškega delavca, mora nedeljsko delo opravljati tudi vojni ujetnik. Pravico do 24-urnega skupnega počitka po možnosti v nedeljo ima vojni ujetnik le tedaj, kadar imajo tudi nemški delavci na istem službenem mestu to ugodnost.

Podrobno je urejena socialna in zdravstvena zaščita vojnih ujetnikov-delavcev. Podjetnik, kateremu so bile dodeljene delovne moči iz taborišča, mora zato plačevati taborišču odškodnino, ki je določena v sporazumu z vrhovnim poveljstvom in delovnim ministrstvom, poleg tega pa še 10% pavšalno davščino po navodilih domovinskega taborišča. Pavšalno davščino so oproščeni le poljedelci in gozdni podjetniki. Za primer bolezni podjetnik ni dolžan plačevati odškodnine taborišču, zato pa je obvezan ves čas trajanja bolezni na lastne stroške skrbeti za stanovanje in oskrbo obolelega ujetnika, dokler se ujetnik ne prepelje v bolnišnico za vojne ujetnike ali nazaj v taborišče. Isti predpis velja za delovne dneve, na katerih vojni ujetnik iz kakšnih drugih razlogov ne more delati. Izjemoma pa veljajo posebne določbe v primeri slabega vremena, to da le pri podjetjih, ki se bavijo z melioracijami, z gradbenimi posli in pri generalnem inspektoratu za nemške ceste. V teh zadnjih treh primerih so zavarovani podjetniki pred prevelikimi izgubami, ki bi mogle nastopiti, če bi delavstvo zaradi slabega vremena ne moglo delati. V splošnem pa velja, da je treba vsak primer, ko vojni ujetnik ne dela, če tega ni povzročila bolezen ali nesreča, in če to traja dalj kakor tri dni, javiti pristojnemu domovinskemu taborišču in pristojnemu delovnemu uradu. Podjetnik, ki opusti tako prijavo, mora plačevati odškodnino taborišču tudi za vse dneve, ko ujetnik ne dela. Podjetnik je dolžan dati ujetniku-delavcu stredo in polno oskrbo. Zato pa mora ujetnik dobro in zadostno delati. Za stroške, ki jih ima podjetnik za oskrbo vojnega ujetnika, dobi primerno odškodnino, določeno s predpisi obojestrane sile. V izjemnih primerih daje stredo in oskrbo tudi domovinsko taborišče. Tedaj mora nositi stroške za to vojni ujetnik, kateremu se v taborišču odbijejo pripadajoči zneski od delovne odškodnine.

Vsak podjetnik je obvezan zavarovati vse

pri njem zaposlene ujetnike, razen sovjetskih, pod istimi pogoji kakor nemško delavstvo, proti nezgodam. Za primer nesreče mora obvestiti poveljnika ujetnikov in pristojno poklicno združenje.

Stroške prevoza vojnih ujetnikov-delavcev nosi vedno tisti, ki ima od tega koristi, torej v splošnem podjetnik. Stroške prevoza bolnega ujetnika-delavca v domovinsko taborišče ali v bolnišnico nosi država. Stroške prevoza ponesrečenca pa nosijo pristojna poklicna združenja. Podjetnik je obvezan poskrbeti za prevoz zbolelih ali ponesrečenih delavcev-ujetnikov, poveri pa lahko s prevozom druge. Delodajalec, niti njegovi svoji ali uslužbenci nimajo pravice kakor koli kaznovati delavce-ujetnike. Upravičene pritožbe je treba nasloviti na poveljnika taborišča ali poveljnika dodeljenih ujetnikov-delavcev. Vsi ti predpisi so združeni v posebni spomenici, ki jo dobe vsi podjetniki, kadar pridejo v njim na delo vojni ujetniki.

Razširitev pristaniških koncesij v Fiumi. Da bi se pospešilo smiselno delo v pristaniških napravah v Fiume s pristanišči in skladišči sosednjega Sussa, so bile tudi na to pristanišče razširjene vse koncesije davčnega značaja, ki so bile pred nekaj leti dovoljene Fiumi, hkrati pa razširjene na novo priključeno območje. Temu območju pripadajo: pristaniške in skladiščne naprave v sosednjem Sussa, dalje doki Nazario in Sauro ter pristanišče Baccaro. Osrednja uprava vseh pristanišč in naprav v tem območju je poverjena »Magazini Generali Fiume«. S tem so ustvarjene tudi pravne podlage za osrednje pristanišče v Fiumi.

Nov drobšč v Srbiji. 3. avgusta je Srbska narodna banka dala v promet nove kovance po 50 par.

Bolgarija je podržavila tobačna skladišča v Macedoniji. Z novo uredbo pridejo tobačna skladišča v Macedoniji z vsemi premoženji in nepremičninami v posest države. Upravo in nadaljno gospodarstvo bo prevzela Bolgarska poljedelska in zadruga banka.

Velika važnost naših strojnih zadrug

Sedaj, ko smo sredi največjega dela na polju in ko ima kmetijska družina polne roke opravkov, postaja čimdalje bolj očitna velika važnost naših strojnih zadrug. Strojne zadruge so ena najmlajših oblik našega združništva. Druge vrste zadrug, kakor vnovčevalne, mlekarke, kreditne, gradbene, so se že prej razvile in moremo reči, da sedaj že s ponosom gledajo na svoje dosežene uspehe, ki so res pomogle, da se je naš kmet tako krepko dvignil.

Bistvo strojnih zadrug je v tem, da se združijo več posameznikov, kakor recimo manjših in tudi večjih posestnikov ter skupno kupi potrebne poljedelske stroje, brez katerih dandanes naš kmet v resnici ne bi mogel shajati. Taki stroji so na primer slamoreznice, mlitnice, kosilni stroji, tudi Diesellovi in podobni motorji na pogon, mlini in podobno. Naša posestva so pač premajhna in si ne morejo dovoliti luksuza, da bi si en sam kmet nabavil za svoje potrebe vse take nujno potrebne stroje. Stroji se mu ne bi amortizirali, ker bi jih potreboval le po nekaj dni v letu, potem pa bi počivali. Seveda so ti stroji tudi dragi, da jih posameznik ne bi zmoget.

Zaradi tega so se pričele pred nekaj leti ustanavljati take strojne zadruge, ki so pokazale prav veliko žilavost ter so kmalu dokazale potrebo svojega obstoja. Najprej so pričeli strojne zadruge ustanavljati v ljubljanski okolici. Tako je na primer na bližnji Ježici prav lepo cvetela taka zadruga. Za ljubljansko okolico so sledili drugi kraji. Strojne zadruge so svoje delovanje še celo razširile in se niso omejevale samo na nabavo strojev, temveč so pričele graditi tudi sušilnice, silose

Po hudih bojih v Marmariki, ko so bili Angleži pognani daleč čez egiptovsko mejo, pomagajo italijanski vojski kolonistom pri poljskih delih.

Sport

Umestnost športa v vojnih časih

Iz izjave Tschammerja und Osten'a

V tedniku »Das Reich« je napisal državni športni voditelj von Tschammer und Osten članek, v katerem razpravlja o vprašanju, ali je športno udejstvovanje tudi v vojnih časih dopustno in opravljivo. Med drugim je podal Tschammer naslednje misli:

Kar javnost ve in vidi o športu, so večinoma prireditve in tekme. Kakor ni šport sam sebi namen, tako in iz tega stališča je treba motriti tudi športne prireditve: le-te so redne, stalno se ponavljajoče preizkušnje vadbenega udejstvovanja in napredka telesne zmogljivosti. Športna vsakdanost tiči v vadbenih urah, treningih; tu se polagajo temelji športne vzgoje. Kakor povsod, tako mine tudi v športu pred nedeljo šest delavnih dni. Samo tisti, ki ve, kaj so delavniki v športu, ki ve za njih pozitivne učinke, bo lahko potrdil tudi potrebo športnih nedelj.

Nadaljna izvajanja državnega športnega voditelja vodijo do naslednjih jasnih zaključkov:

Ali je izvedba športnih prireditev v skladu z zahtevami, katere postavljajo obveznosti vojskovanja? Bojišče samo je dalo na to vprašanje že davno jasn odgovor. Bojišče zahteva, da vrši domovina svoje dolžnosti, ve pa tudi, da se ne

more življenje v domovini razvijati po istih zunanjih oblikah kakor na bojišču. Če se zgodi, da borec marsikdaj nima krožnika ali postelje, s tem še ni rečeno, da bi morali ljudje v domovini spati v škornjih ali podobno. Redki pa so ljudje, ki mislijo, da je vsako zdravo in razvedrilno udejstvovanje »nesodobno«.

K tej izjavi bi bilo dodati, da so skoraj vsi vodilni nemški tekmovalci pod orožjem. Kljub temu pa se pojavljajo zdaj na mednarodnih nogometnih tekmah, zdaj pri drugih važnejših plavalnih ali lahkoatletskih prireditvah. Prav zaradi potrebe športnega udejstvovanja jim daje vrhovno vojaško poveljstvo dopuste, ki so potrebni za priprave in za tekmovanje.

Sport v kratkem

Plavalne tekme v Triesteju. V kopalnici Ausonia so tekmovala dekleta za italijansko drž. prvenstvo. Največ uspehov so dosegle Triestinke, ki so zmagale z 12.987 točkami. Na posameznih progah so dosegle naslednje čase:

100 m prosto: 1. Fine Draguša (Venchi Unica) 1:11.4; 2. Figari Giulia (Genova) 1:13.8.

100 m hrbtno: 1. Scherl Giovanna (Triestina) 1:29.3; 2. Stephaneich Gina (Fiumana) 1:38.4.

200 m prsno: 1. Terrila Ana (Napoli) 3:35.7; 2. Precop Mafalda (Triestina) 3:38.2.

400 m prosto: 1. Crumiole Giuseppina (Lazio) 6:06.8; 2. De Martino Luciana 6:10.3.

Stafeta 4x100 m prosto: 1. Fiumana 5:13.17; 2. Genova 5:24.2.

V konkurenci »Traversate del Sario« so plavalci v nedeljo v okolici Milana na 3200 m dolgi progi. Branko Žižek je bil prvi. Jože Močan pa je delil spet usodo drugega. Žižek je zmagal v 51:06 min., Močan pa je bil za dve sekundi počasnejši.

V Porečah pri Vrškem jezeru bodo imeli od 12. do 14. t. m. elitno športno prireditev. Teniški reprezentanci Berlina z Brandenburgom in Dunaja s Podonavsko alpsko pokrajino bosta tekmovali v teniškem dvoboju.

V Mariboru so gledali v nedeljo nogometno tekmo med domačim Rapidom in enajstorico dunajske policije. Dunajčani so bili gledalcem zelo všeč, igrali so tehnično precej dovršen nogomet in odpravili Rapidovce z izidom 8:1.

L. 1945. ne bo smuškega prvenstva Fise. Tako je sklenilo predsedstvo mednarodne smuške federacije na nedavnem sestanku v Lausanni. Prvotno so se potegovali Švicarji za to prireditev, spriču razmer pa so izodavne priprave preklicali.

Letalski naraščajniki gojijo posebno vrsto športa: modele letal gradijo, potem pa tekmujejo, katero bo dalje časa plavalo po zraku. Iz Nemčije poročajo o nekem Gonserju iz Stuttgarta, ki je izdelal model, ki je ostal 38 minut in 26 sekund v zraku. Gonserju so priznali državni rekord v vztrajnostnem poletu modela. — Mimogrede povedano: zadnjo nedeljo smo videli tudi tam za Kolesijo lepo leteti letalski model v zraku. Ime graditelja nam ni znano, imel pa je precejšnjo čredo hvaležnih opazovalcev in občudovalcev.

Dve zmagi v dveh dneh si je priboril znani nemški kolesar Hörmann. V soboto se je udeležil v Augsburgu dirke na 48 km, včeraj pa je vozil na krožni dirki okrog Švabske. Obkrožal je dosegel prvo mesto.

Kronika diplomatskih zgodb in spletk:

DUNAJSKI KONGRES

Naposled je izrazil željo, da bi šel rad v Francijo; mogoče se je hotel celo umakniti v Anglijo, ker je bil izključen od pomilostitve, ki jo je Napoleon obljubil tudi tistim, ki so ga v nesreči zapustili.

Metternich je bil pripravljen, da bi mu izposloval dovoljenje za potni list. Mogoče si je mislil, da je bolje, če se tak človek ne nahaja v njegovi neposredni bližini. Prince Schwarzenberg pa ni bil tega mnenja; bal se je, da bi povratek Talleyranda v Francijo utegnil škodovati Avstriji, saj je bil Talleyrand poučen o vseh — tudi tajnih sklepih kongresa. Metternichu so se zdeli ti pomisleki upravičeni; zato je Talleyrandu potni list odklonil, češ, da je njegova prisotnost na Dunaju v tem času še nujno potrebna — in da je Talleyrand edina zakonita osebnost, ki zastopa Francijo. In končno — da se pospešijo in zaključijo nujna dela kongresa.

Talleyrand se je namrdnil in potuhnil ter se ni več pogajal za potni list. Sprejel je, kakor so pripovedovali, zloglasnega Montroda, prinašalca vesti, da bi mu poveril neko važno nalogo.

Ta Montród je bil znan kot spreten posredovalec, ki se je pojavil vedno o pravem času — tam, kjer so se pripravljale kakšne politične spletke. Na razpolago je bil vedno le tistemu, ki mu je bolje plačal.

Talleyrand se je poslužil tega človeka kljub temu, da je poznal njegov nezanesljivi značaj.

To pot je prišel Montród na Dunaj z važno nalogo po naročilu Napoleona.

Napoleon omenja v svojih spominih, da je poizkušal znova pridobiti za svojo stvar princa Beneventskega, pri katerem naj bi Montród posredoval. Obenem je prinesel Montród

pisma za cesarico, na katere naj bi prinesel Napoleonu tudi odgovor.

Poleg tega je šlo še za neko sondiranje in da bi nekomu nastavili past. Montród se je podal čez mejo, da bi na lice proučil položaj za svojo nalogo. Razen tega je imel še razne druge opravke in naročila, med temi tudi zelo koželjivo nalogo od Fouchéja.

Fouché je vzel na muho Talleyranda. Zanimivo bi bilo vedeti, kakšne zahrbtnje namene je imel ta vražji človek, pri katerem si nisi bil nikoli na jasnem, kaj namerava. Mogoče, da ni bil toliko naklonjen Bourbonom, da bi jim ne mogel kakšno zagosti, ako bi mu tako kazalo.

Potem, ko je bil Montród opravil pri Talleyrandu, se je podal takoj v Schönbrunn. Imel je pisma od Napoleona za Marijo Lujizo in gospo de Montesquieu, Saint Amand pripoveduje, da je moral biti Montród pri izročitvi teh pisem zelo previden pred vohuni, ki jih je povsod kar mrgolelo. Da bi ne vzbujal pozornosti, se je sprehajal po grajskem parku in po rastlinjakih in se je delal, kakor da je botanik.

Ko je govoril z Ménevalom, mu je dal razumeti, da ne kaže računati s tem, da bi se Talleyrand poboljšal. Montród je tudi poizvedel, da se prince Beneventski za novo zadevo poslej ne bo mogel izpostavljati, ker zavezništvo zelo čuječe bdijo nad njim.

Napoleonovo pismo Mariji Lujizi ni imelo nič večjega uspeha, kakor vsa prejšnja pisma. V tem času je prejela Marija Lujiza še neko drugo pismo od svojega soproga, ki pa se je tikalo bolj njenega očeta, avstrijskega cesarja, kakor nje same. Napoleon je upal, da bo prišlo pismo po tej poti bolj gotovo v roke Francu I.

Fouchéju je poveril Napoleon, takoj, ko se je bil vrnil v Tuileries, ministrstvo policije z listnico. Napoleon je dobro vedel, da se na vojvodo Otrantskega ne more zanesti — sprejel ga je v sili — zato mu je postavil ob stran dva zanesljiva moža, Reala in Rovigoja. Ostali ministri so bili: Caulaincourt, vojvoda iz Vicenze, za zunanje zadeve, Bassano, državni tajnik, Decres za mornarico, Gaudin za finance, Cambacerès za pravosodstvo, Mollien za zakladnico, Davout za vojsko, Carnot za notranje ministrstvo.

In res je to pismo prestregel de Vincent in ga predložil vladarju.

Cesar je sporočil svoji hčeri, da je pismo prejel; obenem pa ji je znova prepovedal, da bi si dopisovala s soprogom. Takšna prepoved je bila odveč, kajti Marija Lujiza je bila vesela, da se je lahko skрила za politično prepoved, ki ji je nalagala, naj pozabi, da je Napoleonova žena. Malo je manjkalo, da ni pozabila tudi na to, da je mati; saj je prihajal mali Napoleon le tu in tam v Schönbrunn na zajtrk, toda vedno v spremstvu policije, in nihče se mu ni smel približati. Po takih obiskih se je deček žalosten vračal v resne sobane Hofburga, kjer se je silno dolgočasil.

Delovanje Montroda je služilo v to, da bi podprlo stališče Talleyranda proti zavezniškim in proti kralju Ludviku XVIII., ki se je umaknil v Gent. Prince Beneventski je pisal kralju pismo, ki je bilo prava praveata mojstrovina zvstitosti. Talleyrand pa je poročal: »Vsa poročila, ki prihajajo iz Francije na moj naslov, se glasijo, da se nahaja Buonaparte v veliki zadregi.« (Talleyrand je zapisal ime Buonaparte nalašč z italijanskim pravopisom: »Buonaparte«, kar pomeni »velika večina«). Talleyrand omenja, da je izvedel novico po ogleduhih, ki so prišli v Pariz. Eden izmed teh, neki gospod Montród, je s pomočjo duhovnika Alfierija, ki je bil dodeljen avstrijskemu poslanstvu, prišel celo na Dunaj. Ta sel ni imel s seboj niti listin niti pisem. Zdi se, da ga ni poslal Napoleon, pač pa kakšna stranka, ki služi Buonapartistom. Vsaj tako se mi dozdeva. Montródu je bilo naročeno (charge de paroles), da pride v stik z Metternichom, z de Nesselrodrom in z meno.

Montród naj bi poizvedel če so se tuje sile resnično odločile, da Napoleona nečjejo več poznati, in če mu nameravajo napovedati vojsko. Imel pa je pismo za princa Evgena. To, kar naj bi poizvedel od mene, je bilo, če bi se jaz mogel odločiti, da bi zbral proti Franciji vojsko. »Berite deklaracijo!« sem mu odgovoril. »Deklaracija ne vsebuje niti ene besede, ki bi ne soglašala z mojim mnenjem. Ne gre za vojsko proti Franciji, ampak za vojsko proti možu, ki je pobegnil z Elbe.

(Dalja.)

Mirkova Zala

SPISAL DR. J. SKET. RISAL E. GODEC

437.

Tak se pridruži Davorin straži ter prisluškuje pogovoru med stražniki. Ti so govorili njemu razumljiv bosanski jezik. Tako je izvedel, kar se godi v turškem taboru. Groza mu je spreletela život, ko je čul, da hoče poveljnik drugi dan pomoriti vse mladeniče z Mirkom na čelu. Tako bi poginili vsi krščanski voditelji. Slišal je tudi ime Mirko v zvezi z lepo Zaliko.

438.

Ko tedaj mladenič spozna, kakšna nevarnost preti Mirku, če ne izroči svoje žene, se zavzame in sklene, da še to noč naznani nesrečno Mirkovo usodo Zaliki in nje-govemu očetu Serajniku. Zato je še pred polnočjo klical iz prepada pod Rožčico očeta Serajnika. Ta je Davorina po glasu spoznal ter mu takoj dovolil, da se je približal skalnati vollini.

439.

Sivolasi mož se je najprej prestrašil po turško oblečenega mladeniča. Ko pa vidi, da je to Davorin, o katerem so vsi mislili, da je že mrtev, se ga je oklenil okrog vratu in ga poljubljal od samega veselja. »Bog te sprimi, Davorin! Gotovo prihajaš iz turškega tabora, ko si ves po turško oborožen in napravljen. Kaj veš novega? Pri-našaš dobre novice?«

Nekaj pojmov o letalih in letalskih živcih

Precej ljubezni do brnečega motorja in precejšnja mera letalske strasti je potrebna, da postaneš letalec, ki se znajde v vsakem položaju. Veliko dela, studija in vaje je potrebno, da postaneš izurjen pilot, ki se vzpenja v zraku višave in daljave. Letalo namreč ni stroj, ki ga obvladaš z nekaterimi potezi za vzvode; letalo bi lahko primerjali z občutljivim dirkačem, ki masčuje vsako in še tako neznatno pomanjkljivost upravljanja. Letalec se mora tako izuriti v vodstvu, da mu preide vsa tehnična znanost v instinkte, v meso in kri.

Letalci se urijo v akrobatiki, da bi se seznanili z vsem, kar smejo zaupati aparatu, pa lastnemu znanju in pilotskemu instinktu. Najboljša letala so potrebna, da se razvijejo v krotice bliskovite hitrosti.

Vzporedno z napredkom letalske proizvodnje so se pojavili v svetu tudi vedno zanesljivejši in vedno srčnejši piloti. Marsikaj smo že čitali o rekordih; o hitrostnih, višinskih in daljinskih. O vseh rekordih je znano, da zahtevajo ogromno truda in znoja, znanja in nadržanosti. Prav posebno pa velja to za letalske rekorde, ki ne pomenijo samo senzacij ali nenavadnih zanimivosti, temveč storitve, ki so neprecenljivega pomena za napredek prometa na velikanse razdalje. Srčnim letalcem velja zasluga, da so postale razdalje med celinami zemeljske oble v prav neverjetno kratkem času dosegljive. Leto za letom so zbirali izkušnje, ki niso bile dragocene samo za izpopolnjevanje tehnike letenja, pač pa tudi za konstrukcije aparatov najnovejšega tipa.

Ko so se pojavili v prometu hitri aparati, so morali piloti ugotoviti, da je z njimi težko zavijati in da dopuščajo samo velike loke. S premikanjem težišča in z gradnjo krajših, nekako čokatih aparatov se je posrečilo graditeljem izdelati nove tipe, ki so bili okretnejši. Pri takih in podobnih izpopolnitvah so se naslanjali na izkušnje pilotov, pa tudi na izsledke poizkusov v vetrovnih kanalih. Tako je dobivalo letalo vedno bolj idealen profil, vzporedno pa so gradili vedno bolj zmogljive motorje.

Pri profilu letala je važno, da hudi čim manjši upor. Ta problem pa bi bil enostaven, če ne bi bilo treba upoštevati, da ima letalo z najmanjšim zračnim uporom tudi manjši vzgon. Po vrhu pa so pri takem letalu velike težave s startom in s pristajanjem. Oboje je možno le pri veliki hitrosti, v tem pa tiči spet pomanjkljivost letala. Čim hitreje mora biti letalo pri pristajanju, tem težje nalogo ima pilot, čigar koncentracija in odzivnost sta vezani na nespremenljive zakone človeške narave. Iznajdljivi konstrukterji so iznašli naprave, ki omogočajo tudi najhitrejšim letalom varno pristajanje.

Problem zase so bili strmoglavi poleti. Stopnjujoča hitrost pri skoraj navpičnih poletih navzdol je tolikšna, da ogroža stabilnost letala, od pilota pa zahteva maksimalne živčne na-

pore. Tu so si pomagali s strmoglavo zavoro, s katero je omogočeno letalcu, da bdi nad stabilnostjo aparata in da regulira hitrost.

Kdor ima količkan vpogleda v težke naloge, katere izpolnjujejo letalci v vojni ali v športu, ta si lahko ustvari vsaj približno sliko o živčni zmogljivosti človeka. Le-ta je namreč veliko večja, kakor pa si ljudje predstavljajo.

Banane z jugovzhoda

Tisti deželi, ki sta najbolj na jugovzhodu, to sta Grška in Turčija, sta v najnovejšem času

poskusili, da bi se banane tudi na njih zemlji udomačile. Raziskovalnemu zavodu grškega poljedelskega ministrstva se je posrečilo privzgojiti take vrste banane, ki so jim grška tla primerna. Poskusi so se v poslednjih letih tako obnesli, da so zasadili banane po vlažnih, spričo vetrov zavaro-vanih krajih na otoku Kreta in še na bližnjih otokih. Na površini enega hektara so posadili 1000 bananovih palm, ki bodo rodile 14.500 kilogramov banan. Na ta način bodo odgojili banane, ki bodo njih sadeže izvažali v druge evropske države.

Tudi v Turčiji se bavijo s takimi poskusi, in sicer bodo nasadi banan v pokrajini pri Anta-lyji, jugozahodno od Taurusa, nedaleč od obale Sredozemskega morja. Nasadi bodo dobro uspeli, kakor vse kaže in bodo za izvoz na razpolago.

Chiedi al primo che passa se ...

Če vprašaš prvega mimoidočega ali ...

devi rischiare 12 Lire per comperare un biglietto e ti dirà: ma certamente, è l'impiego ideale di una piccola somma per tentare di vincerne una molte grande.

naj tvegaš 12 Lir za na-kup srečke, ti bo odgovo-ril: gotovo, to je idealen posel z malim zneskom poskusiti pridobiti si mno-go večjega.

REGALA MILIONI a chi acquista un biglietto per L. 12— DARUJE MILIONE tistemu, ki kupi srečko za Lir 12—

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob ne-delah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30
Dolgo pričakovani film globoke ljubezni in odpovedi!
Ubežnica
Slavna igralka Jole Volevi, Renato Cialente
KINO MATICA - TEL. 22-41
Iz življenja v dekliškem internatu
Željne ljubezni
V glavnih vlogah: Anne Shirley, Ralph Bellamy itd.
KINO UNION - TEL. 22-21
Samo 3 dni! Samo 3 dni!
Najpopularnejši komik MACARIO v izvrstni komediji burnega smeja
Morski razbojnik
(PIRATA SONO IO)
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Zajc Jožeta
stud. med.
danes 4. t. m. ob pol 17, po kratki mučni bolezni, v cvetu mladosti 20 let, previdnega s tolažili sv. vere. Na zadnji poti ga bomo spremlili v četrtek, dne 6. avgusta ob pol 5 popoldne z Zal. kapelice sv. Kristofa, k Sv. Križu. Ljubljana, Mala Loka pri Ihanu, Domžale, dne 4. avgusta 1942.
Zalujoči ostali

Mali oglasi
Službe
Dobe:
Kuharico
čepav ne perfektno — sprejemamo takoj ali pa 1. septembra. Pogoji: poštena, pridna in verna. Ponudbe na upravo lista pod št. 4427. b
Postrežnico
pošteno in čisto išče tri-članska družina od 8—15. Groharjeva 3, pritrilje. b
Razno
Lepo košnjo otave oddam v zameno za mleko. Parcela leži za dol-njemskim kolodvorom. — Vprašati: Gruberjevo na-brežje št. 6. 1
Kupimo
Omaro za obleko dobro ohranjeno - kupim. Ponudbe s ceno na upra-vo »Slov.« pod »Omaro.«
Stanovanja
Iščejo:
Enosobno stanovanje za 15. avgust išče želez-ničar z ženo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Točen plačnik« 4420. c
Prodamo
Otroški vozički globoki in športni, naj-modernejše oblike zopet na zalogi. Nova trgovina, Tyrševa št. 36 (nasproti Gospodarske zveze). 1

Giovanni Verga 35
Tone Nevolja
Roman.
»No torej, boter Tone, morske ribe so na-menjene onemu, ki jih ima snesti! Pomiriva se, Vi in jaz in ne misliva več na to.«
»Vi se lahko pomirite, botra Barbara, toda kar zadeva mene: Ljubiti, ljubiti nehati, nikomur ni moč ukazati!«
»Poskusite, da boste tudi Vi uspeli. Če človek poskusi, ničesar ne izgubi. Želim vam vse dobro in vso srečo, toda pustite me, da mislim na svoje stvari, ker mi je že dvain-dvajset let.«
»Vedel sem, da mi boste tako govorili, ko so nam vzeli hišo in zdaj ko nam vsi obračajo hrbet.«
»Čujte, boter Tone, moja mati lahko vsak čas pride in ni dobro, da me vidi tu z vami.«
»Da, da, res je. To ni prav, zdaj ko so nam vzeli hišo pri nešpletem drevesu.« Ubo-gemu Tonetu je bilo težko pri srecu in ni je hotel zapustiti kar tako. Toda morala je na-polniti vrč pri vodnjaku in klicala mu je z bogom, medtem ko je brzela in se prijetno gibala v bokih — Zuppidso so jo nazivali zato, ker si je ded njenega očeta zlomil nogo pri trčenju voz ob priliki žeganja, Barbara pa je imela obe svoji nogi dobri.
»Zbogom, botra Barbara!« je odvrnil ubo-zec in je pokazal vse ono, kar je bilo. Veslal je zopet kot galijot, saj že ono garanje od ponedeljka do sobote je bila prava galeja. Bil je utrujen od gnanja za prazen nič, kajti če

človek ničesar nima, je zaman, da se napenja od zore do mraka in niti pes ne mara zanj. Zato je bil on do grla sit takega življenja. V resnici, rajši ni ničesar delal in ležal je v postelji ter se delal bolnega, kot takrat, ko mu je presedala vojaška služba. Ded pa ni iskal dlake v jajcu kot zdravnik na fregati. »Kaj ti je?« ga je vpraševal.
»Nič mi ni. Mi je, da sem siromak.«
»In kaj hočeš, če si siromak? Živeti mo-ramo, kot smo rojeni.«
Nejevoljno je puščal, da so mu tvorili priprave, hujše kot oslu in tekem dneva je odpiral usta le za kletev, ali pa da je godrnjal: »Kdor pade v vodo, se mora premočiti.« Če pa je njegov brat pričel prepevati, ko so stali pri jadrju, je dejal: »Da, da, le poj. Ko boš star, boš pa lajal kot ded.«
»Če boš zdaj lajal, ne boš prav ničesar dosegel,« je odgovoril deček.
»Prav imaš, ker življenje je lepo!«
»Lepo ali ne, nismo ga mi napravili tako, kot je,« je zaključil ded.
Zvečer je Kujav jedel svojo mineštro in ob nedeljah se je potepal okrog krčme, kjer ljudje niso imeli drugega dela, kot da so se smejali in zabavali, ne da bi mislili, da bo treba naslednji dan zopet delati, kar je človek delal skozi vse teden. Ali pa je po cele ure sedel na cerkvenih stopnicah, s podbratkom na roki, da bi gledal, kako hodijo mimo ljudje in je tuhtal o poklicih, v katerih ni treba nič delati.
Ob nedeljah je vsaj užival stvari, ki jih človek ima brez denarcev: sonce, brezdelno postopanje, držeč roke križem in tedaj mu je presedal tudi trud, da bi mislil na svoj položaj in da bi si želel stvari, ki jih je bil videl pri

vojakih in katerih spomin mu je krajšal čas ob delovnih dnevih. Ugajalo mu je, da se je zleknil na soncu kot martinček in da drugega ni delal. Ko je srečaval voznike, ki so se pe-ljali in sedeli na ovesih, je godrnjal: »Lep poklic opravljajo! Ves dan se prevažajo v ko-čiji! In če je videl iti mimo ubogo ženo, ki se je vračala iz mesta, upognjena pod tovorom kot utrujen osel in je tožila spotoma po obi-čaju starih, ji je rekel, da bi jo potolažil: »Hotel bi jaz opravljati, kar vi opravljate, sestra moja! Koncem koncev je to kot da bi šli na sprehod.«
X.
Tone je vsak božji dan hodil na sprehod na morje in moral je hoditi z vesli ter si je pri tem gulil hrbet. Toda ko je morje bilo nemirno in je hotelo v enem grizljaju po-žreti nje, »Previdnost« in vsako stvar je dečko imel srce širnejše od morja.
»Kri Nevolja« je govoril ded. In moral si ga videti pri ravnanju ladje, z lasmi, ki so mu žvižgali v vetru, medtem ko je barka poskakovala na valovnih slapovih kot zaljubljeni mulj.
»Previdnost« se je često upala na široko morje, tako stara in zakrpana kot je bila, iz ljubezni do onega borega ribjega lova, zdaj ko je bilo v vasi toliko bark, ki so z metlo pometalj morje. Tudi ob dne, ko so v smeri proti Agnonu oblaki bili nizki in je bilo ob-zorje na vходу vse bodičasto od črnih konic, je bilo vedno videti jadro »Previdnost«, kot žepni robec, daleč daleč na morju svinčene barve in vsakdo je govoril, da hodijo Nevolje iskat nesreče z lučjo.
Gospodar Tone je odgovoril, da hodi iskat kruha in ko so plutei izginjali eden za drugim

v širokem morju, ki je bilo zeleno kot trava in so bile hišice v Trezzi videti kot bela lisa, tako so bile daleč ter je bila povsod okoli njih sama voda, je pričel od zadovoljnosti klepetati z nečaki, ko bi ga potem zvečer Dol-ginka in vsi ostali pričakovali na obrežju, čim bi jadro pokukalo izza čeri in bi tudi oni gledali ribe, ki so poskakovale v vršah in ki so pognile dno barke kot živo srebro. Še preden bi kdo odprl usta, je imel Tone navado od-govoriti: »En stot, ali en stot in petindvajset« in bi se ne zmotil niti za en zvitek. Nato »o ves večer o tem govorili, medtem ko so žene mlele sol med kamni, ki so preštevale posa-mezno sode in ko je stric Križ prihajal po-gledat, kaj so spravili skupaj, da bi na slepo vrgel svojo ponudbo in je Gosja noga kričal in preklinjal, da bi povedal pravo ceno. Te-daj so radi poslušali kričanje Gosje noge, ker na tem svetu človek ne sme ostati sprt z ljudmi. Dolginka pa je pri sebi preštevale pred tantom denarce, ki jih je Gosja noga no-sil v robcu, govoreč: »Ti so za hišo! Oni so za stroške«. Tudi Mena je pomagala mleti sol in urejevati sodčke. Zopet je nosila temnomodro obleko in koralni vratni nakit, ki so jo bili morali dati v zastavo stricu Križu. Zdaj so žene lahko zopet hodile k vaški mami, in tudi če je kak mladenič metal oči na Mena, saj so ji jo pripravljali, njeno doto.
»Zase,« je govoril Tone, veslajoč čisto po-časi, da bi jih tok ne gнал proč od kroga mrež, medtem ko je ded razmišljal na vse one stvari, »zase želim samo to, da bi si tista mrha Barbara grizla komolce, ko bomo tudi mi prišli do svojega in da bi obžalovala, da mi je zaprla vrata pred nosom.«